

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 131/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. apríla 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného JUDr. Gabrielou Kľačanovou, Advokátska kancelária, Andreja Kmeťa 28, Martin, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Čadca sp. zn. 3 T 82/2008 z 9. septembra 2014 a jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 82/2008 o návrhu na priznanie odmeny za obhajobu a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T 82/2008 z 9. septembra 2014 a svojho

základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 82/2008 o návrhu na priznanie odmeny za obhajobu.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 82/2008 opatrením z 12. septembra 2006 ustanovený ex offio ako obhajca obvinenému, proti ktorému bolo predmetné trestné konanie vedené a u ktorého existovali dôvody nutnej obhajoby.

Uznesením sp. zn. 3 T 82/2008 z 9. septembra 2013 rozhodol okresný súd o priznaní odmeny sťažovateľa za túto obhajobu a náhrady hotových výdavkov za úkony právnych služieb v celkovej sume 271,55 €. V rámci odôvodnenia rozhodnutia okresný súd okrem iného uviedol, že sťažovateľovi nepriznal odmenu a režijný poplatok za úkon z 19. novembra 2007 (vyjadrenie k výzve okresného súdu z 15. novembra 2007 týkajúce sa otázky zaujatosti sťažovateľa ako obhajcu) s odôvodnením, že tento úkon nebol úkonom právnej pomoci pre obvineného. Ďalej okresný súd uviedol, že mu nepriznal ani odmenu za tzv. konzultáciu veci s klientom v advokátskej kancelárii vykonanú 9. novembra 2007, keďže túto konzultáciu mal sťažovateľ vykonať v čase od 14.00 h. do 16.00 h, pričom v rovnaký deň požiadal súd o zbavenie povinnosti obhajovať obvineného a navyše okresný súd nepovažoval za preukázané, že zo strany sťažovateľa bol vykonaný taký úkon, ktorý by nezniesol odklad.

O sťažnosti sťažovateľa podanej proti uvedenému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka rozhodol sudca okresného súdu uznesením sp. zn. 3 T 82/2008 z 9. septembra 2014, ktorým sťažnosť zamietol. V uznesení okresný súd argumentoval, že v prípade vyjadrenia na výzvu súdu, za ktorý úkon sťažovateľovi nebola priznaná odmena, nešlo o úkon právnej pomoci v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, keďže nešlo o úkon účelnej právnej pomoci v prospech obvineného, ktorého sťažovateľ zastupoval. V nadväznosti na to okresný súd dôvodil, že v danom vyjadrení na výzvu súdu sťažovateľ potvrdil skutočnosti prezentované obvineným,

a síce že sa cíti v predmetnej trestnej veci zaujatý, čo mu bráni zastupovať obvineného. K nepriznaniu odmeny za úkon tzv. konzultácie okresný súd poznamenal, že úkon nepovažoval za účelný vzhľadom na skutočnosť, že obvinený v totožný deň ešte pred vykonaním tejto konzultácie doručil okresnému súdu žiadosť o zmenu obhajcu z dôvodu jeho zaujatosti a svoju zaujatosť potvrdil napokon aj samotný sťažovateľ, čo bolo dôvodom pre záver súdu, že neboli preukázané také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali konzultáciu s obvineným a najmä sťažovateľom prezentovaný časový rozsah tejto porady s obvineným.

Sťažovateľ je toho názoru, že postupom okresného súdu a prijatým namietaným rozhodnutím v konaní o návrhu na priznanie odmeny za obhajobu došlo k porušeniu jeho označených základných práv zaručených ústavou, kde sťažovateľ svoje stanovisko zdôvodňuje touto argumentáciou:

- „Okresný súd v Čadci porušil v predmetnom konaní základné právo sťažovateľa*
- podľa Článku 46 odsek (1) Ústavy Slovenskej republiky na súdnu ochranu:*
- nakoľko svojím rozhodnutím, ktoré nemá oporu v Ústave Slovenskej republiky, príslušných zákonoch a ani vykonávacím právnych predpisoch neposkytol právnu ochranu oprávnenému nároku obhajcu na priznanie odmeny za zákonne vyčíslené a preukázané úkony obhajoby obvineného, tým, že nezákonné rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka nedal do súladu so zákonom,*
- vyžadoval poskytnutie informácií, na ktorých poskytnutie nemá právo a poskytnutím týchto informácií podmieňoval rozhodnutie o nároku na odmenu,*
- v rozpore so svojimi oprávneniami a ustanoveniami zákona si vynútil oprávnenie posudzovať dĺžku trvania úkonu, napriek tomu, že takéto oprávnenie mu zákon nepriznáva,*
- podľa Článku 48 odsek (2) Ústavy Slovenskej republiky na spravodlivé súdne konanie:*
- nakoľko svojím rozhodnutím nepriznal sťažovateľovi odmenu za úkon (vyjadrenie zo dňa 19.11.2007 k výzve súdu), ktorý sťažovateľ vykonal na výzvu okresného súdu, ktorého vykonanie bolo povinnosťou sťažovateľa a jeho nevykonanie by bolo porušením povinností sťažovateľa voči svojmu klientovi, voči súdu a voči postaveniu sťažovateľa ako advokáta,*

vykonanie úkonu bolo nevyhnutné a potrebné na zabezpečenie riadnej obhajoby obvineného,

- nakoľko svojím rozhodnutím nepriznal sťažovateľovi odmenu za úkon (konzultácia veci s klientom dňa 9.11.2007), ktorý bol vykonaný v čase povinnej obhajoby obhajcu voči obvinenému, v čase, keď obhajca nebol oslobodený od povinnosti obhajoby, v čase, keď obhajca o žiadosti obvineného nevedel, v čase riadne prebiehajúcich úkonov prípravného konania a ktorého nevykonanie by znamenalo porušenie povinností obhajcu voči obvinenému,

- nakoľko svojím rozhodnutím vyžadoval od obhajcu informácie o úkone (konzultácia veci s klientom dňa 9.11.2007), ktorých poskytnutie bolo predmetom advokátskeho tajomstva a od poskytnutia týchto informácií odvodzoval svoje rozhodnutie o priznaní odmeny za obhajobu,

- nakoľko svojím rozhodnutím prekročil zákonom priznané oprávnenie rozhodovať o odmene obhajcu za obhajobu za úkon (konzultácia veci s klientom dňa 9.11.2007), tým, že sám si osvojil právom rozhodovať o oprávnenosti dĺžky konzultácie veci s klientom, napriek tomu, že toto právo súdu z príslušnej právnej úpravy nevyplýva, čím sa dopustil prekročenia zákonného rámca vo svojom rozhodovaní,

- podľa Článku 48 odsek (2) Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov:

- nakoľko o návrhu navrhovateľa rozhodoval celkovo 14 mesiacov, napriek tomu, že nešlo o zložitú vec podľa skutkovej a právnej povahy,

- o opravnom prostriedku navrhovateľa rozhodoval 10 mesiacov, napriek tomu, že podaný opravný prostriedok sa týkal iba časti pôvodného rozhodnutia,

- porušil ustanovenia zákona, ktoré mu prikazujú rozhodnúť v stanovenej lehote, teda právna istota v súdne konaní a ochranu práv sťažovateľa bola narušená nekonaním Okresného súdu v Čadci.“

Sťažovateľ na základe uvedeného v závere sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom by vyslovil

porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 3 T 82/2008 z 9. septembra 2014 a základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 82/2008, predmetné uznesenie zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu, ktorým tento sťažovateľovi nepriznal odmenu

za obhajobu vykonanú ex effo v celkovom rozsahu ním uplatneného nároku. Porušenie označeného základného práva vidí sťažovateľ v rozhodovaní okresného súdu podľa jeho názoru mimo zákonný rámec.

V zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy je ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04).

Ústavný súd zdôrazňuje, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúma rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel

upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.

Z obsahu sťažovateľom namietaného uznesenia vyplýva, že okresný súd v prvom rade poukázal na relevantnú právnu úpravu— § 553 ods. 4 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), ktorú pri posudzovaní sťažovateľom uplatneného nároku na odmenu za obhajobu aplikoval a jasne vysvetlil základný východiskový princíp, ktorý pri posudzovaní opodstatnenosti uplatneného nároku zohľadňoval, a síce kritérium účelnosti vykonaného úkonu vo vzťahu k obvinenému. Uplatniac toto kritérium nepovažoval stanovisko k výzve súdu, v ktorom sa sťažovateľ vyjadroval k otázke možnej svojej zaujatosti v trestnej veci svojho klienta, za úkon bezprostredne účelný pre zastupovaného obvineného. V ďalšom bode okresný súd poukázal na okolnosti, ktoré ho viedli k záveru o nesplnení podmienok pre priznanie odmeny za úkon tzv. konzultácie sťažovateľa s klientom, pričom základným východiskom, z ktorého na tomto mieste súd vychádzal, bola skutočnosť, že sa mala porada uskutočniť po tom, ako obvinený žiadal o ukončenie obhajoby zo strany sťažovateľa pre jeho zaujatosť v predmetnej trestnej. Ako relevantnú súd prezentoval ďalšiu skutočnosť, že za danej situácie, keď klient žiadal obhajobu zo strany sťažovateľa ukončiť, sťažovateľ nepreukázal žiadne rozumné okolnosti, ktoré by odôvodňovali vykonanie konzultácie v takejto situácii.

Ústavný súd je toho názoru, že zmienené odôvodnenie, ktoré bolo podkladom pre nepriznanie odmeny v prípade špecifikovaných úkonov, poskytuje sťažovateľovi v prvom rade náležitú interpretáciu relevantnej právnej úpravy (§ 553 ods. 4 Trestného poriadku), v rámci ktorej sú potom dostatočne podrobne vysvetlené skutkové závery a právne závery, ku ktorým na základe uplatnenia tejto právnej úpravy okresný súd dospel.

Podľa názoru ústavného súdu toto odôvodnenie zrozumiteľne a bez zjavných logických protirečení vysvetľujúce svoj skutkový a tomu zodpovedajúci právny záver nijako

nepopiera zmysel aplikovaných právnych noriem, a teda nenesie znaky svojvoľnosti ani arbitrárnosti.

Ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva sťažovateľa namietaným uznesením okresného súdu, pretože je zrejmé, že okresný súd aplikoval platnú a účinnú právnu úpravu, aplikácii ktorej predchádzal dostatočne náležitý a ústavne konformný výklad, a skutkové a právne závery rozhodnutia boli náležité a zároveň logicky odôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom okresného súdu nestotožňuje a svoj nesúhlas sa snaží v uvedenom prípade podporiť, dalo by sa povedať svojskou interpretáciou skutkového stavu, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. V zmysle ustálenej judikatúry považuje totiž ústavný súd za arbitrárne, a teda protiústavné len tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchyľne od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že v časti námietky porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy namietaným uznesením okresného súdu je sťažnosť sťažovateľa potrebné odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Pokiaľ ide o sťažovateľom uplatnenú námietku porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, poukazuje ústavný súd na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je teda požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05, III. ÚS 355/2012). Ústavný súd preto v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08) prezentuje už ustálený záver, že základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje ochrana len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že konanie o návrhu na priznanie odmeny za obhajobu vedené pred okresným súdom pod sp. zn. 3 T 82/2008 bolo v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu (18. novembra 2014) právoplatne skončené, a to 24. septembra 2014.

Sťažovateľ sa teda so svojou sťažnosťou na ústavný súd obrátil v čase, keď už tento prostriedok nápravy nebol objektívne spôsobilý splniť svoj účel.

Vzhľadom na uvedené bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa aj v uvedenej časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd vychádzajúc z uvedených záverov už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia, a ďalšími návrhmi sťažovateľa sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. apríla 2015

